

## ELŐFIZETÉSI ÁRAR:

A kiadóhivatalban átvéve:  
 Egész évre... 10 kor.  
 Negyedévre... 4 " "  
 Helyben hához hozva:  
 Egész évre... 10 kor.  
 Negyedévre... 5 " "  
 Vidékre postán szállítva:  
 Egész évre... 24 kor.  
 Negyedévre... 6 " "

# TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és  
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:  
 Nagyvárad, Apáczta-utca 2.

A szerkesztőség kéziratok visszaadását  
 vagy megőrzését nem vállalja.

Előfizetések és hirdetések a  
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, május 5.

## A párbaj ellen.

(—a.) Minden halálos kimenetelű párbaj alkalmával megindult nálunk a társadalmi mozgalom a párbaj ellen. Ez magában véve helyes dolog lett volna, de egyrésztől csakhamar lekerült a napirendről, másrésztől ilyen irányú társadalmi akcióval, mint ahogy nálunk indult meg a dolog, nem igen lehet segíteni ezen a bajon.

A társadalmi akciónak csak akkor lehetne némi sikere, ha annak általános iránya lenne. Kiterjedve a társadalom minden rétegére s bele tudnák vonni az összes kaszinókat és köröket; amit azonban nálunk csaknem lehetetlenné tesz az a körülmény, hogy a párbajellenes ligának csaknem szabadkőműves jellege van. Nagyon szép a szabadkőművesektől, hogy érdeklődnek a párbajellenes mozgalom iránt, de kár, hogy azt olyan módon teszik, hogy igen sok ember előtt ugyszólván diskreditálják ezt a különben üdvös akciózt.

De ha ez a társadalmi mozgalom általános lenne is, akkor sem lehet igazi sikert várni tőle mindaddig, míg a törvényhozás nem foglal határozott állást e kérdésben.

Ha valahol nálunk első sorban erre van szükség. Mert nálunk Magyarországon annyira elfajult a párbaj-mánia, hogy

nemcsak a törvényhozók, hanem maguk az államférfiak és miniszterek is párbajoznak. Bánffy, Fejérváry, Tisza, Justh, Bolgár és Rakovszky párbajai elég ismeretes példák e téren.

Néhány héttel ezelőtt Tisza István grófnak a fia, aki még — úgy tudjuk — egyetemi hallgató, párbajt vívott egy kollégájával. A lapok hosszú referátát közöltek róla s kiemelték azt is, hogy fia párbaját végig nézte az apa is, aki egyúttal Magyarország miniszterelnöke és belügyminisztere. S alig akadt egyetlen egy lap, amely ezen megütközött volna. A többinek nem volt egy megróvó szava sem ellene.

A párbaj-mánia elfajulását nem csekély mértékben előmozdította a végét járó liberális rendszer, melynek nem utolsó fegyvere volt a provokálás által való terrorizálás.

Valódi oka azonban párbaj törvényünk enyhességében és ennek lanyha végrehajtásában keresendő, amiben hibás nemcsak a rendőrség, hanem maga a bíróságis.

Addig, amíg a párbajt csak egy-két heti vagy hónapi kényelmes berendezésű államfogházzal büntetik, addig nem lehet reményleni, hogy a párbaj-mánia egyhamar megszűnjék, vagy jelentékeny mértékben csökkenjen.

Éppen azért nagyon helyes utra terelte a párbajellenes mozgalmat Giesswein Sándor dr képviselő, aki indítványt terjesztett be a képviselőházhoz párbaj-törvényünk módosítása iránt.

Ez az indítvány már a közönséges karczolásal végződő párbajt vívókat egy évi államfogházon kívül politikai jogainak elvesztésével kívánja sújtani, aminek az az üdvös eredménye lenne, hogy nemcsak az egyetemi és akadémiai polgárok, hanem a politikus urak, a törvényhozók is jól megfontolják a dolgot, mielőtt a párbajra rászánnák magukat.

Lényege pedig ennek az indítványnak abban áll, hogy 2—5 évig terjedhető börtönnel (nem államfogház!) óhajtja büntetni azon párbajozókat, akik ellenfelüket megsebesítik a párbajban. Ezenfelül hivatalvesztéssel és politikai jogainak elvesztésével sújtaná az ilyeneket.

Kétségtől szigorú büntetés, de elég volt az enyhe és mit sem érő párbaj-törvényből.

Örvendünk rajta, hogy ez az indítvány a néppárt köréből került ki. Nemcsak azért, mert ennek a pártnak hivatása küzdeni a párbaj ellen, hanem azért is, mert a mostani halálos párbajnak cselekvő részese éppen ebből a pártból került ki. Helyén való, hogy a párt akkor is felülhelyezi magát a személyi és emberi tekintetekben, mikor egyik tagjáról van szó.

Giesswein ma indokolta meg indítványát s a képviselőház többsége elfogadta azt a tárgyalás alapjául, ami reményt nyújt arra, hogy ezuttal nem kerül le az a kérdés a napirendről. Vajha eredménye is lenne.

## „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

### Színpad az állatvilágban.

Tempóra mutántur! Göthe, a nagy mester megvált a sztnház kormányzásától, mikor az első állat a színpadra lépett és ma egyetlen színház sem lehet el négylábú művészek támogatása nélkül. Wagner Rikárd állataiból magából is egész csinos állatsereglet telnék ki és a mi még érdekesebb, olyan állatokat is színpadra visz, melyeket eddig csak a mesevilág ismert. De nemcsak a modern mesterek mestere, hanem egész sereg más író is használja az állatokat a színpadon. Mozart varázsfuvójában ott a kigyó, a mely azonban szerencsére csakhamar letűnik; ott a Hammelni patkányfogó, melynek rágicsáló patkányai igazán megborzongatják a nézőt.

Koheugrin híres hattyuját se feledjük, mely már annyira összeforrt a híres szép operával és melyet a világ nagy színpadjain csakugyan mesés alakban tudnak bemutatni. Nehezebb a

dolog a Valkür-ök fekete száguldó ménjeivel, melyeket ma csak laterna magika segítségével vetítenek a színpadra, de első előadásai alkalmával a mester mereven ragaszkodott ahhoz, hogy végig robogjanak a színpadon. Meg is történt, hogy a bécsi intendatura szürke paripákat kapott e célra a császári istállóból, de a mester hallani sem akart róla, hogy az ő Valkürjei almásszürke ménének robogjanak. »Hisz ez örületre visz«, így rivalt az igazgatóra. Nem engedem, hogy előadják! De mester százezer forintot költöttünk eddig is a dizletekre, felelte az elrémült igazgató. »Az mindegy, vagy fekete ménnek, vagy nincs előadás!« A lovakat egyszerűen feketére mázolták — és így a szerző megnyugodhatott.

Geszler Tell Vilmosban — lóháton jelenik meg először, jelenti is szolgálja: »de galoppban követ is a gazdám«; hanem hát gyakran megesik, hogy saját lábán galoppoz befelé. Persze, ha a ló türelmes, még csak birnak vele, de megesett egy vidéki színpad Haramiák előadásain — hogy a megvadult ló elől a hara-

miák reszketve másztak a dekorációkra meg a színpalak mögé.

Az elefánt is színpadt alak — persze a kedvelt ifjusági előadás, nyolczvan nap alatt a föld körül, csak akkor adhatják elő, ha véletlenül a czirkusz is kisérti a színházat, sőt a számára is elég gyakran szükség van; a medve a Szigfried operában ott terpeszkedik, de még a kecskére is szükség van a Dinóra című dal-műben.

Meg is történt, hogy egy kisebb udvari színház nagy sikerrel előadta — és a kecskéket megvették és jól tartották tartották az istállóban. Igaz, hogy ellátásuk havi száz márkába kerít, de se baj — ez évente csak 1200 márka; de mikor a rákövetkező esztendőben újra Dinóra vették elő, addig eltűntek a kecskék, meg az 1200 márka áru takarmány. Igazán drága színházi díszlet!

Hát még a kutya! hisz a francia drámák hölgyei kis ölekeikkel mindennütt ott vannak és a modern operettek is elég gyakran szerepeltetik a kutyát, de még sem tettek olyan

— A legjobban ajánlható az úri közönségnek ruha-beszerzésre —

# MITTEILER EDE

Nagyvárad,  
 Fő-utca.

(Uri Casinó-épület)  
 TELEFON 520.

angol divatszabó cég

☞ Szövetek és bélések méterenkint nálam a legolcsóbb gyári árban szerezhetők be. ☞

mely angol szövetekből a legujabb szabás szerint a legszebb kivitelben készít *férfi öltönyöket*, s minden e szakba vágó ruhaneműeket. — *Női costümök*, valódi angol SZÖVETEK nagy választékban.



### A politikai válság.

A válság ügye nem haladt előre. Sem a Tisza-kormány nem kapja meg egyelőre a felmentést sem az ügyvezető kormány nem tud megalakulni.

Fehérváry legutóbb Wekerlével tárgyalta Wekerle tegnap világosan megmondta Fejérvárynak, hogy *ma már lehetetlen máshonnan többséget alkotni, mint a koalícióból* és ma már a gazdasági és katonai téren nem lehet a régi általánosságokban mozogni. Ma csak úgy lehet rendet csinálni, ha Bécsben megadják az *önálló vámterületet* és katonai téren az *eszednyelvig mindent*. A vezényleti nyelvet még egy időre el lehetne alkudni, de a többi követelést: mind teljesíteni kellene. Azt hiszi, hogy ezen az alapon, melyen ő is vállalkozhatnék, a koalíció is vállalkozik. A Fejérváry által kívánt irányban nem állhat rendelkezésre, a másik irányban pedig nincsen rá szükség és így ő mostan nem tehet semmit.

Báró Fejérváry Géza egész délelőtt Budapesten járt és az idő legnagyobb részét a lakásán töltötte, Láng Lajos ugyan Bécsbe ment, de ez az utazás politikailag nem jelent semmit; teljesen magánjellegű. Arról sem érkezett hír, hogy Tisza vagy Fejérváry mikor mennek megint Bécsbe.

A képviselőházat — mint ezt *Justh Gyula* ma a déli szünet alatt ujságolta — bizonyítalan időre el fogják napolni; annál is inkább, mert *Tisza István* tudatta *Justhtal*, hogy *ezen a héten simmi esetre sem lesz új kormány és talán a jövő héten sem lesz*.

A képviselőház folyosóján ma megjelent *Rakovszky István*, a számvevőszék elnöke *Rákosi Viktor* azt mondta neki:

— Ez gyanus, hogy te itt settenkedsz; mit keresel te itt?

*Rakovszky* azt felelte:

— Mi van ebben gyanus? Csak ismerkedni akarok veletek.

*Rákosi*: — Éppen ez gyanus.

hírnévre szert, mint a híres *Garrich* kutyája, melyről emlékirataiban is megemlékszik.

*Garrich* a *Drury Lane*-színházban *Leart* játszott. Az első sarokban egy jól megtermett hentes ült, ki magával hozta kutyáját. A hatalmas mészáros-kutya gazdája mellé telepedett és első lábait a szinpadra rakta. A vastag hentes azonban igen szenvedett a hőségtől, Ez olyan hihetetlenül neveléses volt, hogy nemcsak *Lear*, de *Kent* is, sőt a már halott *Kordelia* is nevetőgörcsöt kapott tőle.

Más színész emlékiratában egy macskáról beszél hasonló mulatságos kis történetet. Midőn a színész szerelmesétől bucsuzik: »örökre, örökre Isten hozzád» — egy fekete kandur miau-miauja tönkretette a hatást.

Sőt a szindarabok címei is gyakran állatnevet viselnek, hogy mást ne említsünk, mint az »*Aranyhalak*»-at, a »*Bubos pacsirtát*», a »*Vadkacsát*«, nem is szólva a »*Denevér*»-ről mely hódítva járta be a világ összes szinpadját. A miénk közül a zoológia köréből nyerte címét a »*Sárga csikó*» és legujabban a címszerep dicsőségéig emelkedett föl a »*Ló*».

### Uj választások.

*Páparól* jelentik, hogy az ottani függetlenségi párt vasárnap délelőtt ülést tartott, amelyen egyrészt *Hoitsy Pált*, másrészt *Rétei-Trikkel Marián dr. benzés-tanárt* ajánlották. A többség *Hoitsy* mellett nyilatkozott, akinek párja rögtön meg is alakult. *Kossuth-Ferenczet* táviratilag üdvözölték. — *Sátoralja-Ujhelyről* táviratozzák, hogy a *töketerebesi* kerületben a gróf *Andrássy Tivadar* halálával megüresedett mandátumra a központi választmány a képviselőválasztást június 13-ára tüzte ki.

## ORSZÁGGYÜLÉS.

### A képviselőház ülése.

Budapest, június 5.

Elnök: *Justh Gyula*.

Elnök az ülést fél 11 órakor megnyitja. A mult ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után *Batthyány Lajos* gróf, mint az összehírdetlenségi állandó bizottság tagja leteszi az esküt. Következik

### a külforgalmi statisztika kiegészítése tárgyában benyújtott indítvány megokolása.

*Lázár Pál*: A külforgalomban az érték-megállapítás szükséges annak a megítélésére, milyen ellenszolgáltatásokat kap egyik ország a másiktól. Olyan ország, melynek nincs fejlett ipara, a sötétben tapogatózik, midőn vámtételeket állít föl érték-megállapítás nélkül. Ez is mutatja azt, hogy Magyarország nem fogadhatja el azt a tarifát, a melyet Ausztria. Nem elég súly szerint megállapítani az árut, hanem azt is, mennyi munkabért és értéket foglalnak magukban azok. Két állam, ha szerződést köt, szükséges ezen adatoknak a megjelölése, hogy mennyi hasznot, keresetet nyújt egyik állam a másiknak. Ezen az alapon kell a kvótát is megállapítani. Akkor még *Láng Lajos* is elfogja ismerni, hogy Magyarországra még a mai arányszám is magas. Kifogásolja, hogy az érték-megállapítást a gyárosokra bizzák. Ausztriának nem érdeke, hogy kimutattassék, hogy mily sok munkabért adunk neki, nekünk annál nagyobb érdekünk. Tárgyalásra ajánlja indítványát. (Helyeslés balról.)

Elnök fölteszi a kérdést, mire a Ház egyhangulag elhatározza, hogy kitzúzi tárgyalásra.

### A párbaj ellen.

*Giesszein Sándor*: Megokolja indítványát a büntetőtörvényszékeknek a párbajra vonatkozó szakaszainak módosítása iránt. Elsorolja a párbajmánia következtéseit.

Különböző kiválóságok nyilatkozatait idézi a becsületről és a párbajról.

A fejlődő civilizáció követeli meg, hogy a párbajtörvényt szigorítsuk. A különböző külföldi törvénykönyvek idevonatkozó intézkedéseit ismerteti. A társadalmi bajok iránt a törvényhozás nem lehet közönyös.

A polgári szabadság előmozdítását szolgálja a polgártörvény szigorítása. Helyesen mutat rá a főváros, hogy inkább töröltessék el az egész szakasz a büntető törvényből, amely a párbajnak kivételt szentel, semhogy így fönrtartassék. A képviselőház saját maga tekintélyt védi, amidőn a párbajt a politikai jogok el-

vesztésével védi. Fölhozzák, hogy a katonaságnál van a becsületkérdés.

Felkiáltások: Ott kell rendet csinálni. Más a katonai becsület!

*Csicsnovics Sándor*: Elismeri, hogy oly osztály nálunk a katonaság, mely vér a mi vérünkhöz ugyan, de teljesen idegen (Zajos helyeslés.) Ezt a szellemet mindig kifogásolta. Azért tette ezt az indítványt, mert ő állásánál fogva párbajképtelen s így nem vethetnek a szemére gyávaságot. Kéri, hogy indítványát az igazságügyi bizottsághoz utasítsák. (Zajos helyeslés.)

Elnök folytatja a kérdést, mire a Ház többsége elhatározza, hogy az indítványt tárgyalás alapjául elfogadja és az igazságügyi bizottsághoz utasítja. (Éljenzés.)

### A darabantok költsége.

*Lachne Hugó* előterjeszti a számvizsgáló bizottság jelentését. E szerint a bizottság nem vette tudomásul *Csávossy* háznagy azon nyugtáját, mely 4000 korona költségről szól a negyven teremszolga címén. A képviselőház idei kiadásának rovancsolásánál ismét előfordult, hogy január 3-ika szervezése címén *Csávossy* háznagy felvert 2000 egynéhány koronát jogtalanul, majd februárban egy napon kapott 7277 koronát az új szolgák költsége címén. Itt meg nem szavazott kiadásokról van szó. Mivel a pénztárnok és a számellenőr szabályszerűen jártak el, azoknak felmentését javasolja. Ellenben *Perczel Dezsőt* felelőssé kell tenni. (Helyeslés balról.)

*Sághy Gyula*: A jelentést pártja nevében elfogadja. Különösen helyesnek találja a bizottság indítványának azon részét, mely a darabantokról szól. Vérlázító volt ez az intézkedés a volt rendszer részéről. A magyarok Istene örködött a nemzet fölött, hogy ez a rut kísérlet nem sikerül. A jogi felelősség körvonalo- zását helyesli, de ez nem elég, hanem gondoskodni kell, hogy a Ház határozata elfogadhatólag is érvényesülhessék. Határozati javaslatot nyújt be, mely szerint a bizottság jelentése az igazságügyi bizottsághoz utasíttassék, hogy az mielőbb jelentést tegyen miképpen lehet felelőség, viszont való határozatot gyakorlatilag vissza- utasítani. (Tetszés balról.)

*Lachne Hugó* a bizottság nevében hozzájárul *Sághy* indítványához.

A Ház ugy a bizottság, mint *Sághy* indítványát elfogadja. (A szabadelvűpárt *Sághy* indítványa ellen szavazott.)

*Gajári Céza*: Nincsenek százan! (Zaj balról.)

Elnök kimondja a határozatot s az ülést öt perczre felfüggeszti.

Szünet után következik

### a hevesi felirat

folytatólagos tárgyalása.

*Hellekronth Géza*: Üdvözlí Hevesvármegyét, melynek minden tagja mindenkor lelkesen védte az alkotmányt. E megye mindannyiszor fölemelte szavát, valahányszor veszély fenyegette a magyar szabadságot. Ez a megye adott kuruczokat *Rákóczinak*, ez adott honvédeket a szabadságharcznak s egy püspököt, aki fényes rezidenciáját hagyta el a magyar szabadságért. Az eddigi alkotmányosság csak áltatás és komédia volt. A mint a nemzetnek önálló akarata támad, fölrugják ezt az alkotmányt azok, akiknek legfőbb érdeke, hogy épségben maradjon. (Tetszés balról.) Van egy munkára kész nemzeti, parlamenti többség. Ezzel szemben van az udvari akarat. Mióta az első Habsburg a fejére

## Üzletáthelyezés!

A n. é. közönség nagybecsű támogatását kérve vagyok Kérem a helyes címre figyelni!

Tisztelettel hozom a n. é. közönség szives tudomására, hogy az eddig a Fő-utcán, a gróf *Bethlen-féle* házban levő aranyműves- és vésnök-üzletemet a városi Bazar-épület színház oldali részére,

a postai-gyűjtőde mellé helyeztem át.

Amidőn ezt szives tudomásul adom, egyben tudatom azt is, hogy mindennemű aranyműves- és vésnöki munkálatokat a legszebb kivitelben, a legolcsóbb árszámítás mellett eszközölök

kiváló tisztelettel:

**Sattler Zsigmond**, aranyműves és vésnök.

tette Szent István koronáját mindig a beolvasztás lebegett előttük végcélként. S ennek a szerencsétlen nemzetnek 400 évig kellett küzdeni, hogy létét föntartsa elnyomói ellen. Csodálatos, hogy ebben a nemzetben még ma is mily nagy a dinasztikus hűség. Pedig ma már minden polgára tudja ennek az országnak, hogy minden hatalom a népe, a néptől származik. (Helyeslés balról) A magyar fiukat, a kiket gunyhóban, vagy palotában a magyar szabadság szeretetére tanítják, nem lehet a fekete-sárga zászlóval lelkesíteni. A magyar fiuk, ha hallják azt a gyűlölt Gotterhalte-t egy másik nótá eszükbe a mely így kezdődik: Kossuth Lajos azt üzenté . . . Tudja meg a tuloldal, hogy az ellenzék, ha a törvényhozás működése lehetetlenné válik, kimegy a törvényhatóságokba s ott buzdít az alkotmány védelmére.

Nyáry Béla felszólalása után az elnök be-rekesztette a vitát.

A ház Bathányi indítványát fogadta el. Az elnök aztán arra kérte a Házat, hogy a pünkösdi szünetekig napolják el a házat. Ha azonban időközben szükség lesz rá három napon belül egybe fogja hívni a Házat.

Az indítványt elfogadták és ezzel az ülés véget ért.

## Palotay László levele.

Palotay László praelátus Rómából a legkedvesebb híreket küldi. Levelei megkapó közvetlenséggel szólnak az olvasóhoz. Legutóbbi levele következőleg szól:

Róma, június 1.

»Urunk menyemenetelének ünnepét üljük; de az ünnep itt nem tűnik fel; a boltok legnagyobb része nyitva; a téglát csak úgy hordják mint kőnap. Sajnos nem úgy volt ez hajdanában.

Szt. Péterben mint az eucharisztikus kongresszus megnyitása napján Ó Szentsége misézett; trombiták harsogása mellett a hordoszéken hozták, úgy ült abban a tiarával a fején, osztva az áldást, mint egy élő angyal; a népnek a bejövetelekor régi szokás szerint meg van tiltva az éljenzés és kendőlengetés. A horáh elmondása után, végezte igazi áhitattal az énekes nagy misét, azután amint jött visszatért két és fél órai fungálás után lakosztályába. Nagy sokaság volt a templomban és térdelve imádkozott.

Utolsó levelem óta sok időt töltöttem volt intézetemben, a Hungarica Germanicumban, melynek növendékeit vörös ruhájuk után b. e. Hoványi kanonok *gyalog bibornokoknak* nevezte, a nép pedig főtt rákoknak hívta, ma pedig vörös ruhájoknál fogva forradalmároknak hívják őket.

A növendékek a XVI Gergely alapította egyetemet látogatják, a tanárok jezsuiták. Az intézetben az 1904—5 évben volt 16 magyar, 75 német. Az egyetemen hittanulók voltak 606, ambolisészek 334-en, jogászok 99-en, ezek közt sok szerzetes, világi pedig minden országból. A templomból hazajövén, megígátogattam vatikáni nagykövetünket gr. *Szécsent*, ki megígérte, ha ideje engedni aranymisémen nevével együtt, aki gr. Mikes leány, jelen lesz.

Nem felesleges valamit a Prima vera »*tasz*« szállodáról írni. A Barbarini téren van, ötemeletes épület, egyik tulajdonosa győri születésű magyar, *Atzil*. Itt minden kényelem feltalálható, van felhúzója és német személyzete. Ellátás: reggeli, kávé vagy csokoládé, egy órákora négy tálból villásreggeli és fél 8-kor hat tálból álló ebéd.

Naponta teljes ellátás, szoba, takarítás, alku és római új divat szerint 13, 15, 18 és 20 lira v. korona. Az egyfogatu kocsit óránként 2 lira 50 centenimi, én a kétlovas kocsit áudentiám alkalmával 3 óráért 17 lirát fizettem, tehát az egyszer elmodhattam, hogy ur voltam.

Ma találkoztam *Sulyok* István csanádgyházmezei plebánossal, valamint dr. *Kosztá* Károlyival, a budai királyi palota plebánosával. A délutánt otthon töltöm, készülve az én nagy napomra, június 3 ára. Csak úgy ne járjak, mint ma. Ma u. i. a rekkenő nagy meleg annyira megtört a Szent Péter-templomban,

hogy elszedültem. Egy lengyel pap sietett segítségemre. Ha tovább is így nő a meleg, ez csak annál inkább ösztönözni fog örök városból, a dicsőség székhelyéről az én egyszerű hazámba, egyszerű városomba, de a hol egyedül vagyok otthon: haza.

## UJDONSÁGOK.

\* **Idegen főpapok Nagyváradon.** Kiváló vendégei voltak pár napig dr. *Radu* Demeter nagyváradai gör. kath. püspöknek Szombaton éjjel érkeztek Nagyváradra *Beaud* r. katolikus kanonok, a bukaresti érseki parochia plébánosa Bukarestből, továbbá *Ollivier* kanonok, francia dominikánus atya, híres egyházi szónok Párisból. Mindkét kiváló egyházi férfiú régi jó barátságban van dr. *Radu* püspökkel, aki lekötelező szívéllyel fogadta előkelő vendégeit ujonnan épített diszes palotájában, ahova csak nem régen költözött be. Közbejött váratlan szomorú esemény azonban megzavarta a látogatást, amennyiben *Beaud* kanonok vasárnap távirati értesítést kapott Bukarestből, hogy *Hornstein* bukaresti érsek elhunyt. A gyászhir vétele után *Beaud* kanonok azonnal megszakította itt tartózkodását s még vasárnap hazautazott Bukarestbe, *Ollivier* kanonok ma, kedden reggel utazik el Nagyváradról Budapestre át haza Párisba. Mindkét vendég még bukaresti tartózkodása óta ismerőse Ranu püspöknek.

\* **Előkészületek a villamos vasut építésére.** A nagyvárad városi vasut részvénytársaság most már komolyan hozzájár a villamos vasut létesítéséhez; gyors egymásutánban teszi meg az intézkedéseket, hogy mielőbb megkezdhesse a villamos vasut építését. Tegnap újabb beadványt intézett Nagyvárad városához amelyben a villamos vasut Fő-utcai vonalszakaszára vonatkozó, már jóváhagyott felépítmennyi tervekkel kapcsolatban bemutatja az alkalmazandó felépítmennyi felszerelésre kerülő és áramvissavezetésre szolgáló sinösszekötetések kiviteli tervét és műszaki leírásokat. Kéri a társaság a várost, hogy a tervet és műszaki leírást jóváhagyás végett mielőbb terjesztsze fel a kereskedelemügyi miniszterhez.

\* **A gör. kath. püspöki palota felszentelése.** Egyik disze Nagyváradnak az új gör. kath. püspöki székház, amelyet dr. *Radu* Demeter püspök emeltetett a régi egyszerű épület helyébe. A nagyrészen román styllben épült diszes palota építésén most végzik a befejező munkálatokat s pár nap múlva teljesen készen lesz ifj. *Rimanóczy* Kálmán építész ezen legújabb kiváló alkotásával. Dr. *Radu* Demeter püspök nagy ünnepeket rendez az új palota felszentelése alkalmából. A felszentelés vasárnap, június 11-én megy végbe. Valószínűleg magas vendége lesz ezuttal a püspöknek, amennyiben dr. *Mihályi* Viktor balázsfalvi metropolita kilitátska helyezte, hogy a palota felszentelés alkalmából Nagyváradra érkezik. Ha az érsek ideérkezik, ő fogja a felszentelést végezni valamint a gör. kath. székesegyházban az ezt megelőző ünnepélyes szent misét pontifikálni. Dr. *Radu* Demeter püspök széles körű intézkedéseket tesz, hogy méltóképen fogadhassa az egyházfejedelemet.

\* **A főmérnök pótléka.** A kereskedelmi miniszter nem hagyta jóvá Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának azon határozatát, hogy *Köszeghy* József városi főmérnöknek évi 2000 korona működési pótlékot ad

a közuti alap terhére. A miniszter kifogásolta, hogy ezzel a közuti alapot terheljük meg, de az ellen nincs kifogása, hogy más fedezetet találjon a város ezen pótlék megadására. A tanács, mint állandó választmány azon javaslatot terjeszti a csütörtöki közgyűlés elé, hogy a folyó évre a vízvezeték kibővítésénél elért megtakarításokból fedezzék építési pótdíj címén a főmérnök 2000 korona pótlékát. A jövő évtől kezdve másként gondoskodnak a pótlék fedezéséről.

\* **Villamos átalakító telep.** A városi vasut részvénytársasággal szemben Nagyvárad városa kötelezettséget vállalt, hogy a jövő év február havában a villamos vasut részére áramot szolgáltat. Mivel a villamos vasut részére egyenáram szükséges, a városi villamostelep pedig váltakozó rendelkezze van berendezve, szüksége, hogy a vasut részére az áramot átalakítsák. Az átalakító-telep megtartott árlejtés eredményéhez képest a tanács a Gancz és társa, valamint a Tudor-czégnek ajánlatát ajánlja elfogadásra a csütörtöki közgyűlésen. Az átalakító telep költsége 7200 korona.

\* **Esküvő.** Diszes esküvő lesz szombaton, június hó 10-én délután fél 6 órakor a nagyváradai kapuczinus-zárda templomában. Ez alkalommal vezeti oltárhoz *Topalovics* Pál ezredorvos, a kameniczi hadapródiskola kiváló tanára *Sebestyén* Edith kisasszonyt, *Sebestyén* Lajos takarékpénztári pénztárnok bájos és kiváló műveltségű kedves leányát.

\* **Drágasági pótlék a városi tisztviselőknél.** Nagyvárad város tanácsa következetes marad önmagával. A segéd- és kezelőszemélyzet és az alkalmazottak drágasági pótlékért folyamodtak a törvényhatósághoz s a tanács kiterjesztette a drágasági pótlékot az összes tisztviselőkre, ami ellen ugyan még nem lehetne annyira kifogást emelni, de az már különös, hogy az összes alkalmazottaknak egyformán a fizetés 10 százalékát javasolja a közgyűlésnek, holott így a magasabb fizetésű és így a pótlékra kevésbé szorult főbb tisztviselők kapják a nagyobb összegeket, a megélhetéssel küzködő kisebb tisztviselőknél pedig alig jut valami. Az egész drágasági pótlék 51,000 koronát igényel.

\* **Arad város felirata.** Arad városa feliratot intézett a képviselő házhoz, amelyben kérte, hogy fontos gazdasági okokból a katonai ellenőrzési szemléket nem szeptemberben, hanem minden év novemberében, az utóállítással együtt tartásuk meg. A feliratot pártolási végyett Nagyvárad városának is megküldötték. A tanács, mint állandó választmány olyan irányban tesz javaslatot a közgyűlésnek, hogy Nagyvárad törvényhatósága pártolja Arad város közérdekű feliratát.

\* **A Fő-utca hársfái.** A Fő-utca hársfáinak tervbe vett kipusztítása mind szélesebb körben foglalkoztatja a közönséget. Ifj. *Rimanóczy* Kálmán törvényhatósági bizottsági tag indítványa révén a városi tanács is foglalkozott tegnap a kérdéssel s a helyszínén is megtekintette az állapotokat, hogy annál helyesebb álláspontot foglalhasson el az ügy eldöntésénél. Ifj. *Rimanóczy* tudvalevőleg azt indítványozta, hogy a Fő-utca gyalogjáróját csak 2 és fél méter szélesen aszfaltozzák s a fákat 1 és fél méter szabad földszámban hagyják meg. A városi tanács részben elfogadta az indítványt. Azt javasolja a közgyűlésnek, hogy a Sal Ferencz-utczától a Párispatakig minden fát kivágjanak; ellenben a patak hídától a Markovits-féle házig az összes fákat meghagyják. A további folytatásban a Fő-utca baloldali részén az összes fákat kivágják, mert nem

épek s közel vannak a házakhoz, ellenben a kórház felőli oldalon az egész hosszban az összes fákat meghagyják. A főmérnök ellene van a tanács ezen javaslatának azonban a közgyűlés előre láthatólag legalább ennyire megkegyelmez a hársfáknak. A kérdés felett a csütörtöki közgyűlés határoz.

\* **A koronázás évfordulója.** A koronázás évfordulója csütörtökön, június 8-án lesz. Vasárnapi számunkban tévedésből került, hogy ez alkalommal a I. sz. székesegyházban hálaadó isteni tisztelet lesz. A székesegyházban Ő Felisége születése és neve napján tartatnak ünnepélyes istentiszteletek; a koronázás évfordulója iskolai ünnep jellegével bír.

\* **Könyvtárőri állás a városnál.** A községi iskolaszék tudvalevőleg elhatározta, hogy a nagyvárad községi iskolai könyvtár nyilvános könyvtárrá nyilváníttassék. Elkészítették egyúttal a könyvtár szabályzatát is. Ennek egyik pontja szerint egy könyvtárőri állást szerveznek, aki a felügyeletet és a rendben tartást eszközli, azonkívül a szükséghez képest a községi iskoláknál kisegít. Tanítói oklevéllel kell bírnia s 1200 korona fizetést és 400 korona lakpénzt élvez. A városi tanács elfogadja az iskolaszék ezen határozatát, de határozottan kifejezni kívánja, az állás rendszeresítésénél, hogy a könyvtárőr egyúttal bármikor kisegítő tanító. Ilyen pótlással kerül az ügy a város törvényhatósága elé.

\* **Felirati jogával él.** Említettük, hogy Tipanucz György elbocsátott vámos ügyében a belügyminiszter kimondotta, miszerint a polgármester elbocsátó végzése ellen joga van az elbocsátottnak felebbezni s a közgyűlés érdemlegesen intézze el a felebbezést. A közgyűlés ugyanis egyszerűen visszaadta a felebbezést, azon indokolással, hogy a szervezeti szabályrendelet szerint a polgármester joga a vámosok felvétele és minden indokolás nélkül való elbocsátása. A városi tanács, mint állandó választmány tegnap tárgyalta a miniszter leiratát s abban állapodott meg, hogy javasolni fogja a város törvényhatósági bizottságának, miként a kérdésben felirati jogával éljen s ebben fejtse ki álláspontját a szervezeti szabályzat alapján.

\* **Tanítói állások.** A nagyvárad iskolaszék meghirdette a pályázatot két esetleg három üresedésben levő közs. elemi iskolai tanítói állásra. Ezen állásokra pályázhatnak férfiak és nők. Ugyancsak pályázatot hirdettek az iskolaszéki jegyzői (és kisegítő tanító) állásra is, melyhez polg. isk. képesítés kívánatik. Pályázati határidő június 16. A választásokat június végén tartják meg.

\* **Elfogott tolvaj.** Özv. Brüll Samuné kárára fojyó hó 3-án reggelre besurranás útján elkövetett lopás tette a tegnapi nap folyamán elfogott. Halász Jenő az ősi-állomás előjárója telefonon értesítette a rendőrhatalóságot, hogy ott egy urias kinézésű ember ezüstneműeket árusított. Eleméry Ferencz rendőrkapitány helyettes és Bott György nyomozó rendőr rögtön megjelentek a helyszínén és megállapították hogy az ékszer árusító egyén ezen lopásból származó tárgyakat akarta eladni. A személyleírás alapján nevezett, ki Békéscsabáta váltott jegyet a békéscsabai rendőrhatalóság letartóztatta s a tegnapi nap folyamán a nálla megtalált nagymennyiségű, ezüstneművel kihallgatás végett Nagyváradra átkísértette. A tolvaj a békéscsabai rendőrség előtt Farkas János kolozvári illetőségűnek mondotta magát azonban rendőrségünk lesz hivatalosan megállapítani, hogy vajjon nem egy állnevet használó notorius tolvajjal van dolga.

\* **Öngyilkos cselédleány.** Sarkadról jelenti tudósítónk, hogy ott tegnap délelőtt

Kurzik Róza cselédleány felakasztotta magát. A házbéliek mire észrevették az öngyilkosságot, a leány már halott volt. Az öngyilkosság oka gyógyíthatatlan betegség. Az esetről jelentést tettek a nagyvárad királyi ügyészségnek.

\* **Megkezdődtek a vizsgák.** A nyár beálltával megkezdődtek a vizsgák. Szokatlan ugyan ez a korai vizsgáztatás, de a kényszerítő körülmények a hivatalos elrendelés, amely utját vágja az Ujvároson fellépett járvány esetleges továbbterjedésének — megmagyarázzák a korai vizsgáztatás okait. Ennek következtében tegnap már megkezdődtek a vizsgálatok Ujvároson úgy a községi, valamint a katolikus iskolákban is. Három-négy nap alatt Ujvároson az összes osztályok levizsgáznak. Sőt az olasz-i római katolikus fiú iskola is megkezdte ma a vizsgálatait.

\* **Nagy szerencsétlenség.** Tegnap délelőtt nagy vihar dühöngött Vaskóh vidékén s nem egyszer le is csapott a villám. Az Izbull patak a sok esőtől annyira megáradt, hogy a körülte dolgozó munkásoknak menekülni kellett a patak árja elől. Négy kalugeri kubikos is menekülni akart az árvíz és a vihar elől s egy barlang előtt egy terebélyes fa alatt vonták meg magukat szerencsétlenségükre, mert éppen abba a fába csapott le a villám, a melyik alatt állottak. A négy ember közül a villámcsapás következtében három rögtön meghalt, a negyedik pedig életveszélyesen megsebesült. A szerencsétlen emberek családjai iránt a környéken általános a részvét.

\* **Elgázolt süketnéma.** Székelyhidról jelenti tudósítónk, hogy tegnap este a biharszegi állomástól három kilométernyire a Váradról Székelyhidra menő személyvonat elgázolt egy embert. A mozdonyvezető észrevette ugyan, hogy a vágány között egy ember áll, de már késő volt a vonatot nem lehet megfékezni s így fűtyszóval figyelmeztette a szerencsétlen embert a veszedelemre, ki a fűtőlés után is ott maradt a vágányok között. A mozdonyvezető fékezni kezdte a teljes erővel roborogó vonatot, de már nem állíthatta meg s így a mozdony keresztül ment a szerencsétlen emberen, ki teljesen szétdarabolva maradt a vágányok mellett. A megindított nyomozás kiderítette, hogy az elgázolt ember Laérencsics János süketnéma földműves volt. A királyi ügyészség megindította a vizsgálatot annak a kiderítésére, hogy nem terhel-e valakit a szerencsétlenségért felelősség.

\* **Elveszett** egy arany bróssütü közepén fényképpel szombat délután 4 és 5 óra között a Széchenyi-téren. A megtaláló a rendőrségen illető jutalomban részesül.

## Pannonia étterem és teli kert.

Első minőségű **Dréher-féle KORONA-SÖR**, termelőktől beszerzett **kitünő BOROK**; továbbá izletes villás-reggeli **zóna szerint is kiszolgálva 20 fillérért.**

Tisztelettel

**KARNER GYULA** vendéglős.

x Felhívjuk a t. olvasó közönség figyelmét **Mitteiler Ede** férfi-szabó mai számunkban közölt hirdetésére.

x **A Lloyd orfeum** csupa különlegességekből szervezett társulatának előadásait estéről estére nagyszámu és előkelő közönség nézi végig, meg is érdemli a közönség támogatását, mert ilyen elsőrendű előadást ritkán van alkalom hallani. Elragadtatva beszél mindenki **Tacianu** művészetéről, ilyet igazán csak a mészében lehet látni. **Czinka** Panna bármely hangversenyteremben léphetne fel művészetével, tánczó kutyái bálj kosztumban nagy derűséget keltenek. Grünau mókáival gyakran meg-

neveteti a publikumot, általános tetszést és sok tapsot aratnak **Christen** sen dau énekesnő, **Kaczér** Erzsé és a többi szereplők is. Ma lépett fel **Fodor** Elza tánczosnő s már is a közönség kedvence lett. A bohózatok is oly kitünőek, hogy az ember nem fogy ki a nevetésből. Ma új és csakis családi műsor. A n. é. közönség szíves pártfogását kéri tisztelettel az igazgatóság.

## Torna-ünnepély a debreczeni zárdában.

Debreczen, jun. 8.

Nulla-dus sine linea ami a jelen esetben annyit jelent, hogy a debreczeni *Svetits-intézet*, *Miasszonyokról* nevezett apáczái évről-évre oly gyönyörűséges ünnepélyt és evvel oly nagy örömet szereznek a helyi közönségnek, hogy azt nem könnyű dolog leírni. Ez a gyönyörű ünnepély pedig nem más, mint a zárdában évenként tartatni szokott *tornavizsga*.

Mielőtt az apáczák itt letelepedtek volna, a *leányok tornázása* itt ismeretlen volt, a debreczeni közönség az apáczáknak, ezeknek a világtól, annak zajától és örömeitől elvonultan élő igénytelen jó lelkeknek köszönheti, hogy megismerkedhetett a szerény, kedves és éppen azért annyi tiszta örömet és kellemes látványt nyújtó leány-tornászattal.

Hogy a zárda ez ünnepe mennyire szívéhez nőtt a legműveltebb közönségnek; azt avval bizonyítja, hogy a tágas udvar minden évben megtelik a legelőbb társadalom tagjaival, kik látható örömmel figyelik a leányság ügyességeit és ez öröm igen gyakran a tapsok egész özönében nyilatkozik, a mi méltó elismerést jelent úgy az apáczáknak, mint a gyakorlatozó növendékeknek.

Ez évben is egy pár igen kellemes órát töltött a közönség a zárda ez ünnepélyén, aki négy óra után járt a Sz-Anna-utcán, az láthatta, hogy mintegy körmenetben sietnek az emberek a zárdába; a tájékozatlanok bizonyára azt gondolták, hogy ott valami rendkívüli történik. Ugy is volt; mert amit a növendékek előadtak, az valóban rendkívül kedves és bájos volt.

Nem részletezem a mutatványokat, mert az ilyesmit leírni tulajdonképpen nem lehet, aki az ilyen leány tornagyakorlatról magának helyes képet akar alkotni, annak azt látni kell, akkor fogja csak tudni, hogy mennyi báj, mennyi kellem, mennyi ügyesség kifejtése rejlik egy ily vizsgán. Általában tehát csak annyit jegyzek meg, hogy az összes mutatványok, melyek bottal, labdával, pergetyűvel, buzogány és kötéllel történtek, a legkitünőbbben sikerültek, mihez ha hozzáadjuk, hogy az apáczák, mindezt hazafiúi érzelmek ápolására is felhasználták, mert a mutatványok jórészt hazafias dalok mellett történtek, evvel nagy vonásokban előadtuk az ünnepély lefolyását, mely a zárda jöhrnévét ismét csak emelte a közönség előtt.

Nekünk csak az a vágyunk volna, bár csak a várad tekintélyes papság eljönne megnézni egy ilyen ünnepélyt és közvetlen tapasztalattól győződne meg a fáradhatatlan munka körül, melyet az apáczák a kálvinista Rómában kifejtettek és akkor hisszük, hogy nem hagynák őket tovább nyomorogni szűk lakásviszonyaik közt, hanem a katolicizmus érdekében felemelnék a szükséges épületet.

## SZINHÁZ.

### Heti műsor.

Kedd: A velencei kalmár Ujházy Ede utolsó fellépte.

Szerda: A rátartós királykisasszony új operett.

Csütörtök: A rátartós királykisasszony új operett.

Péntek, szombat és vasárnapra nézve most folynak a tárgyalások egy elsőrendű fővárosi vendégművészű szereplése iránt.

**A titok.** Wolffnak a kedves vigjátékát nemrég láttuk; hanem azért örömmel láttuk viszont. Ujházy Ede minden alakítása olyan, hogy csak élvezetet kelthet a nézőben.

A kedélyes apa és gyöngéd öreg férj jellemvonásait megkapó közvetlenséggel egyesítette Ujházy Amit előadott, az maga élet volt, alakítása magát az embert, az emberi lelket adta vissza hű fényképben. Nem csoda, ha a közönség minduntalan önmagára ismert a művész alakításában és lelkesen tapsolt minden nagyobb jelenet után.

A helybeli erők eleinte kissé gyengék voltak; az első felvonás kissé akadozott, főleg *Komáromi* Margit, de aztán belezökkentek a kerékvágásba. *Tóth Elek* és *Tihanyi Miklós*, valamint *E. Kovács Mariska* most sem voltak méltatlan partnerei a nagy vendégművészeknek. A kis *Neszvera* Margit is ügyesen játszotta a gyermek szerepét. *Pogány Janka*, *Somogyiné*, *Angyal Ilka* egészítették ki a személyzetet.

Közönség közepes számmal. —r.

**A velencei kalmár.** *Ujházy Ede* a budapesti nemzeti színház kiváló művésze ma este lép fel utoljára a Szigligeti színházban, egyik legjobb szerepében, »A velencei kalmár« Schyllok-jában. A művészen kívül részt vesznek ma az előadásban; *Angyal Ilka*, *Komáromy M.*, *Agnelly*, *Peterdy*, *Tóth*, *Szarvasi*, *Krasznai*, *Palásthy*, *Bognár*, *Rédei*, *Hajnal*, *Bérczi*, *Tihanyi*.

**A Boszorkány.** Holnap, szerdán *Sardon* nagyszerű »Boszorkány« című drámája kerül színre az e napra hirdetett »Rátartós király kisasszony« helyett, mely közbejött betétség folytán későbbre halasztatott. A Boszorkány főszerepét *Angyal Ilka*, *E. Kovács M.*, *Verő Janka*, *Tóth E.*, *Szarvasi*, *Peterdy*, *Rédei*, *Bérczi*, *Tihanyi*, *Krasznai*, *Bognár*, *Hajnal* játsszák.

## SPORT.

**Kugliverseny Várad-Velenczén.** A várad-velencei »Kath. kör« — mint jeleztük — vasárnap tartotta házi versenyét kitűnő karban lévő tekepályáján. Szép idő s ugyancsak szép díjak biztosították a verseny sikerét s igen sok résztvevőt vonzottak. A győzelem pálmája és az I. és III. díj ifj. *Bánffy Sámuel* tenkei járásbírósnak jutott 15 korona értékben 15 bábbal, így tehát ő a kör idején kuglizó championja, a II. díj kitűzött értékes szivartárczát *Szabó* itteni közs. tanító nyerte 9 bábbal. A verseny után barátságos vacsora következett bőséges áldomással.

## ZENE.

**Az ev. ref. leányinternátus zenevizsgálója.** Az ev. ref. leányinternátus vasárnap délután tartotta zenevizsgáját. A növendékek biztos játéka, iskolázott hangja meglepte a közönséget. Az intézet növendékei *Poldim Nyári* reggelé-vel nyitották meg a vizsgálatot. E nehéz műdalt, melyen sok szülő szerep is van, zajos tapsal honorálta a közönség. Aztán *Varga* Ida ült a zongora elé s Erkelnek Hunyady indulóját játszotta el preczizen, fejlett technikával. Ezt követőleg *Bérczy Gy.*, *Kiss M.*, *Tucsek L.* és *Lévay K.* énekeltek kétszólamu dalokat bájosan, biztos tudással. *Szemes* Margit élvezetes magas dalai után, miket czimbalmon játszott *Mezey* Miczike lépett a podiumra s egy monologot adott elő igen ügyesen. *Deli K.* és *Tucsek L.* még kezes zongora játéka után *Szemes* Margit énekelte. Hajlékony, kellemes és szépen iskolázott hangjával alig tudott a közönség betelni. Majd *Kiss* Mariska élvezetes czimbalom játéka után *Várady A.*-nak »Rákóczy Rodostón« cz. melodramáját, — mit zongorán *Tucsek* L. czimbalmon *Molnár K.* kísért, — adta elő *Sze-*

*mes* Margit megkapóan, hatásosan. — Az eredményért az intézet vezetőségét kiváló tanárnök-jét s tanárját *Tucsek* L. és *Molnár K.* illeti az elismerés. (y)

## MULATSÁG.

**Nyomdászok mulatsága.** Vasárnap este tartották meg a nagyváradai nyomdászok nyári multságukat, a Rédey kert sportéri lövöldében a multságon igen szép számú társaság jelent meg, s tartott a táncz a reggeli órákig. A multság a könyvnyomdászok országos szanatóriuma javára igen tekintélyes összeget hozott. A jelen volt hölgyek névsora a következő:

**Asszonyok:** Grünfeld Mártonné, özv. Nagy Kálmánné, Hercz Antalné, Koszta Tivadarné, Haász Lajosné, Spitz Jakabné, Weinberger Bernáthné, Rein N.-né, Roseaberg Ignáczné, Jurovits Józsefné, Veiszmann Istvánné, Gultmann Mórné, Bernáth Józsefné, Breitner Károlyné, Erdélyi Józsefné, Sinka Ferenczné, Leipnik Lászlóné, Frankfurt Józsefné, Löw Salamonné, Weinberger N.-né, Hanga Pálné, Zonda Viktorné, Béres Károlyné, Lázár Adolfné, Pásztor Edéné, Richter Antalné, Weisz Józsefné, stb., stb.

**Leányok:** Grünfeld nővérek, Nagy Vilma, Nagy Gizella, Hercz nővérek, Weisz Rózsika és Aranka, Koszta Rózsa Reiner Irma (B.-Ujfalu), Spitz nővérek, Weinberger Mariska, Rein Rezszi, Rosenberg Nina, Jurovits Szeréna, Veiszmann Juliska, Szikora Etelka, Goldstein Milike, Borsos Hermina, Sinka Zsuzsika, Leipnik Rózszi, Grünwald Róza, Frankfurt Berta, Löw Friduska, Korda Sárika és Gizella, Hanga Mariska, Zonda Margitka, Béres Mariska, Zonda Irénke, Lázár Rezsina, stb.

## Igazságszolgáltatás.

### Becsapott igazságszolgáltatás.

— Dárius kincse Biharmegyében. —

Klasszikus tanúságát láthatta tegnap a törvényszék annak, hogy a modern igényeknek megfelelőleg berendezett börtönök mily kellemes vonzerőt gyakorolnak.

*Tolnai* Kálmán volt az, a ki börtönbe vágyakozott. Kőműves legény, a ki szocialistának vallja magát. Szocializmusa abban állott, hogy a munkásokat bujtogatta tavaly egész nyáron.

— Álljunk össze s akkor legyünk anarkisták. Amint a királynét megölték, úgy tesznek másutt is az egész világon. Ha összeszövetkezünk, akkor Budapesten majd lesz vezérünk. Legelső dolgunk lesz, hogy Tisza Istvánt meggyilkoljuk.

Persze efféle beszédekért elbocsátották a munkából. Téltre beteg lett s január elejéig kórházban feküdt. Mikor hallotta, hogy két nap mulva elbocsátják a kórházból, kissé kellemetlen gondolatok szállottak meg. Mit csináljon abban a nagy hidegben? Dolgozni nem illik egy szocialistának.

Szerencsére csakhamar akadt egy pompás ötlete. Egyik lapban olvasta, hogy *Osváth* Péterné, *Tukacs* Kálmán és *Lévai* Lajos valami pénzcserinálási históriába keveredtek. Kapta magát s megírta *Réz* biztosnak a következő levelet:

»Bevallom bűnömet. Pénzt hamisítottunk én, *Osváth* Péterné, *Tolnai* Kálmán és *Lévai* Lajos. Tisztelettel *Tukacs* Kálmán.«

A rendőrség az ál *Tukacs* teljelentésére készenlétebe helyezkedett s amint *Tolnai* kijött a kórházból, a legközelebbi sarki rendőr fülön csipte s hűvörsre, illetőleg megre vitte.

A kezdet meg volt; most csak rajta kellett lennie *Tolnainak*, hogy tovább folytassa a nyomozást. És ezt mesterileg meg is cselekedte.

A rendőrségen elébe tettek 4 darab hamis ötkoronást, amelyeket aznap csiptek el.

— Ismerem, mi csináltuk mind a négyet *Osváth*nénél, *Telkés*den.

— Honnan ismeri meg?

— Onnan, hogy az osztrák verstűck köriratán hiányzik a *Viribus* unitisból a *V* betű.

A vizsgálóbíró előtt is beismert mindent.

— Négyen szövetkeztünk össze pénzhamisításra. Mielőtt kimentünk volna *Osváth*néhez, mi hárman vérünkkel irtunk szerződést, hogy egymáson ki nem adunk. A szerződést kivittük *Osváth*néhez, a ki szintén megmetszette a hüvelyk ujját s abból vért eresztett, de mivel nem tud írni, nevét *Lévai* írta alá. Mind a négyen a hüvelyk ujjunknak ugyanazon részéből eresztettünk vért.

A törvényszéki orvos egy ives nagy jelentéssel igazolta, hogy mind a négy terheltnek az ujjain megtalálta a jelzett sebhelyeket.

A másik három terhelt persze tagadott. Szerencsétlenségre egy körülmény segített *Tolnainak* a hazudozásban.

Valami *Szell* nevű hegyi gazda azt hallotta, hogy a hetedik gyerek ha aczeltűkröt vesz a kezébe, azzal belát a földbe s megtalálja a *Dárius* földalatti kincsét. *Tukacs* és *Lévai*, jó ismerősei azt mondták, hogy keritenek ők aczeltűkröt a *Szell* hetedik gyermeke számára. Ki is mentek *Osváth*néhez, akiről azt hallották, hogy aczeltűkre van.

— Nincs nekem, felelte az asszony, hanem ha adnak 300 koronát, akkor keritek én annyi kincset, amennyi kell.

*Osváth*né felvette a 300 koronát, kincset pedig nem adott, sőt később a 300 koronát sem adta meg. *Lévai* erre arra az ötletre jutott, hogy *Osváth*né ráveszi pénzcserinálásra s mikor az asszony előszedi az ő kincseit, akkor rajtaütött a csendőrökkel. Erre csak megfizeti a 300 koronát?

Meg is rendelt egy pénzhamisítóprést, de az soha sem jött meg.

Ezzel bonyolódott össze a *Tolnai* hazugsága s az igazságügyi apparátus pompásan működött. Ügyészség, rendőrség, csendőrség, vizsgálóbíró mind nyomoztak, vizsgáltak, kihallgattak, szembesítettek, az orvosok tudós véleményeket mondtak, a tanúk, szakértők nyilatkoztak.

Jöttek az ügyvédek is. *Tolnai* dr. *Várady* Zsigmond, *Lévai* *Friedländer* Sámuel, *Osváth*né dr. *Krüger* Aladárt vitte védőjéül, akik szintén gyarapították a bünper anyagát. Így aztán szép csendesen eltelt a tél.

Márczius közepén, mikor megennyhült a lég s vidul a határ. *Tolnai* a vizsgálóbíró elé kéreszkedett s megvallott mindent.

— Nekem csak az volt a czélom, hogy melegben kiteleljek. Sem *Osváth*né, sem a másik kettőt nem ismerem. A följelentés hamis: én irtam. Pénzt egyikünk sem hamisított, csak én akartam csúffá tenni a rendőrséget. Most már meleg van, köszönöm a szállást, megyek egy házzal tovább.

Csak hogy nem ment az olyan könnyen. Az ügyészség igen komoly arczczal vádat emelt s a vádtanács, bár semmi bizonyíték nem forgott fenn mind a négy vádlottat vád alá helyezte.

Igy került az ügy tegnap főtárgyalásra. Elnök volt dr. *Csutyok* Béla, szavazó bírák: dr. *Szentlélek* László és dr. *Thury* Endre, jegyző *Rezey* Gusztáv, ügyész *Baróthy* Pál, védők dr. *Várady* Zsigmond, dr. *Friedländer* Sámuel és dr. *Krüger* Aladár.

A főtárgyalás ugyanezt a tényállást igazolta be s kiderült az is, honnan került összeköttetésbe *Osváth*né *Dárius* kincsével? Onnan, hogy van neki néhány régi tallérja. Egyszer a gyerekei játszottak s egy kantát meg egy fazekat megtöltöttek homokkal, aztán befőtötték az egészet tallérokkal. Akkor keresték *Lévai* és *Tukacs* az aczeltűkröt s meglátták a »sok kincset«. Hiresztelték is messzire:

— *Osváth*né kantában tartja s fazékkal méri a pénzt.

Ennyi tévedés és egy vakmerő hazugság vezette orránál az igazságszolgáltatást félétlen át, kezdve a rendőrségtől egészen a vádtaná-

csig. A törvényszék aztán végett vetett a komédiának: mind a négy vádlottat *felmentette*.

Tárgyalás végén egyik fiatal ügyvéd megjegyezte:

A törvény azt mondja, hogy akit jogerősen felmentenek, annak joga van kártérítést kérni. Vajjon Tolnai, mint ártatlan áldozat, nem fog-e kártalanítási keresetet indítani?

Az eset mindenképpen jellemző, eltekintve a komikus résztől. Egy szociálista elvtárs, aki az egyenlőséget hirdeti s bombát szánt Tisza Istvánnak, ez legkellemesebb tartózkodási helynek itéli a — fogházat. Eszik, iszik, alszik nyugodtan egy féleven át s csak hazudoznia kell érte. Addig pedig a rettenetes hidegben becsületes, derék, munkás emberek fagytak meg.

Mert a becsületes szegénységnek humánus korunk ingyen tejet ad, ha az adakozók nevét kiírja az újság; egyébként pusztulhatnak. De a gazemberek kedves egészségére királyi törvényszéki orvos ügyel fel s az ételüket végigkóstolja a királyi togházfelügyelő, elég izletes e? Nem csoda, ha Tolnai Kálmán inkább akart higiénikusan ápolat gonosztevő, mint koplaló, de becsületes munkás lenni. Csoda csak az, hogy ez a humanizmus az emberi észet vallja szülőjének.

### A június havi esküdtek.

A nagyváradi királyi törvényszéken tegnap délután sorsolták ki *Bary* József elnökleite alatt a június havi esküdtszéki ciklusban szolgálatot tevő esküdteket.

*Rendes esküdtek lettek:* Jelinek Géza könyvelő, Hirschman Ede kereskedő, Kesztyüs János építész, Csepregi Gyula (Nagyszalonta), Fira Gyula számtiszt, Kurcser Albert ügyvéd jelölt, Kágyi Lajos fogalmazó, Udvardy Ignác tanár, Jakab Mór (Érmihályfalva), dr Fenyő Sándor ügyvéd, Tóth Károly tanító (Diószeg), Frölich János hentes, Vlád Ágoston bádigos, Frankó Endre ügyvéd, dr Paulier Mihály (Székelyhid), Czeglédi Imre ügyvéd (Nagyszalonta), Cziha Sándor birtokos (Nagykálló), Csete Mihály birtokos (Nagyszalonta), Szankner László gazdaiszt (Diószeg), Papp Károly püspöki pénztárnok, Cser János csizmadia, Kaszó Gyula erdész (Rév), Bordé Károly gondnok, Karsay János tanító (Mezőkeresztes), Bogdán Benjamin földmives (Nagybajom), Szüts Izsó tanár, Petrányi Ferencz (Nagyszalonta), Bognár Sándor borkereskedő, Szigeti Elek ref. lelkész (Mezőkeresztes).

*Pótesküdték lettek:* Teszler Simon kereskedő, Tiringer Ferencz kovács, Plander Sámuel mészáros, Kajetan József kárpitós, Lukács István magánzó, Schvarcz Károly építész, Szabó Miklós kovács, Szilágyi Tivadar hentes, Kiss Gyula kádár, Vargha András kőműves.

## TÁVIRATOK.

### A Ház elnapolása.

**Budapest, június 5.** (Saját tud. táv.) Tisza István szünet közben felkereste *Justh* Gyulát és közölte vele, hogy a kabinet kinevezése nem fog megtörténni e héten, még a jövő héten sem.

Tisza kijelentése után az elnök magához hívott több ellenzéki politikust tanácskozásra, kivei megállapodtak abban, hogy a pünkösdi szünetekig elnapolják az üléseket, de ha esetleg időközben ki lesz nevezve az új kabinet vagy a házat a hivatalos lapban elnapolja a király, akkor ülésre jön össze a ház és nem veszik tudomásul az elnapolást.

### Általános kihallgatás.

**Bécs, jun. 5.** Ő felsége ma délelőtt az általános kihallgatások során fogadta Láng

Lajos volt minisztert és Láng Boldizsár főhadnagyot.

### Fejérváry nem tárgyalta Wekerlével.

**Budapest, június 5.** (Saját tud. táv.) Megczáfolják azt a hirt, hogy *Fejérváry* vasárnap *Wekerlével tárgyal*.

### A háboru.

#### Az orosz hajóhad katasztrófája.

**Budapest, június 5.** (Saját tud. távirata.) Az orosz szállítóhajók parancsnoka, Vuszungban beleegyezett, hogy hajóit visszatartsák és azoknak legénységét szabadon bocsássák.

Togo tengernagy tegnap meglátogatta Rozsesztzenszki tengernagyot a szaszzevői tengerészeti kórházban, kifejezte neki rokonérzését és megdicsérte az oroszok bátorságát és szívós kitarását, amelyet a harcban tanusítottak. Egyidejűleg azt a reménységét is kifejezte, hogy Rosdesztvenszky nemsokára visszatér Orosz-országba. Rosdentvenszky mély meghatótt sággal mondott köszönetet és szerencsét kíván Japánnak tengerészei bátorságához a hazafiságához. A győzők nemes jelleme enyhíti a vereség keserűségét.

A japánoktól az utolsó tengeri ütközetben elfogott és Szaszzevóba szállított orosz hajók közül a Nikolaj van legjobban megrongálva. A bal oldalom lévő legtöbb gyorstüzéldágyu használhatatlanná van lőve.

**Budapest, június 5** (Saját tud. távirata.)

A béketárgyalások a hadakozó felek közt megihusultak.

Hirek szerint az orosz hnjóhadat 2 hét múlva újabb katasztrófa éri.

Rosdensztvenszkit amputálni kell. A tengernagy beleegyezett a műtétbe.

## NYILTTÉR.

Pártoljuk a honi ipart!

Az „Első nagyváradi  
cipő- és csizmagyár”

Moskovits Farkas és Társa

kicsinybeni eladási üzletében.

(Kossuth-utca, régi rendőrségi épület.)

helyi kis iparosok által készített kézimunka cipők kaphatók eredeti gyári szabott áron, hol mindenféle nagyságban készülnek és nagy választékban raktáron vannak.

Tisztelettel:

Moskovits Farkas és Társa.

Telefon: 417.

Szabott áron.



REGÉNYCSARNOK.



**PENELOP.**

65.

Angol regény.

Penelopnak a tekintete hirtelen a gyászruhájára esett.

— De nem feketében — mondá kissé

megrázkódva; Everard, ne gyászruhában fessen le.

— Nem, édesem, csak fehérben és ezzel, — mondá, miközben egy fehér Stephanotis ágat letörve, a leány hajához illeszté.

— Ezzel, és narancs virágokból készült menyasszonyi koszorúddal, édesem, — folytatá s mosolygott, midőn a leálynak forró vére az arczába szökött.

Még évek mulva sem tudta Chartres Penelop soha sem a nélkül beszívni a Stephanotis gyenge, beteges illatát, hogy erre az órára ne gondoljon, melyet Daubeny Everarddal a virágházban töltött.

Letört egy ágat róla s Vénus-fodorkát téve melléje, szemérmes mosolylyal nyujtotta át kedvesének.

— Tüzd a kabátomra! — mondá Everard mosolyogva.

A Penelop kis keze reszketett az alatt, míg odatüzte s arcza egész piros lett az izgatottságtól. — Everard megkapva kezét, hirtelen így szólt:

— Penelop, ugy-e soha sem leszel hozzám hűtelen?

— Tudja, hogy nem.

— Esküdj meg rá, — esküdj meg az égre, hogy hű maradsz hozzám.

A elfehéredett arcczal és komolyan nézett reá.

— Everard, hát kételkedel bennem? — kérdé.

— Nem kételkedem, de ők bizonyára azzal fognak engem előtted rágalmozni, hogy én a vagyondért, a hitvány pénzedért járok utánad; és félek, el fognak idegeníteni tőlem.

— Nem, az nem történik meg soha — mondá a leány. — Ha én magam hiszek, és bízom önbem, akkor nem törődöm vele, hogy mások mit mondanak.

— Es te igazán hiszel és bizzol bennem?

— Igen.

Az ifju még közelebb vonta magához.

— Nézz a szemembe és mond ezt: Everard, szeretlek!

— Everard, szeretlek! — rebegette a leány lesütött szemmel. — De ugy-e, nemsokára megint eljössz?

— Igen, drágám, eljövök; most azonban mennem kell, mert különben lekésem a vonatból. — Ezeket a virágokat örök emlékütl elteszem. — Most pedig Isten veled! Remélem, egykor egészen az enyém leszszesz; és édesem, egyedül tőled függ, hogy az a nap minél előbb itt legyen, mert az Isten veled szót gyűlölöm és mert nem élhetek tovább nálad nélkül.

Ezt a szót; Isten veled! Penelop is egész szívéből s lelkéből kezdte gyűlölni, mialatt szemével a fasoron haladó kedvesét kísérte.

Daubeny Everard nem felejtett el visszafordulni s az utána néző leálynak kezével bucsut inteni; — bár ekkor már a hideg márcziusi szél egy kis Vénus-hajjal körített Stephanotiscsokrot sodrot idestova s játszott ugyanazokkal a virágokkal, melyekről még csak az imént fogadta, hogy örök emlékül teszi el.

XIX.

Penelop egészen addig nézett a kedvese után, míg végképp eltűnt szeme elől és azután sokáig ült magában, sőt ezen az estén magánosan ebédelt is, mert a nagynénje azt izente, hogy ebédjét küldjék fel a szobájába, mivel a keleti szél nagyon átjárta s ugy elgyengítette, hogy nem képes az ebédlőbe jönni.

Penelop, amint így egyedül ült a nagy ebédlőben, a fehér damasz-abroszszal borított kristály üvegtől és ezüsttől csillogó asztalon szomoruan nézett végig s utoljára is az atyja üresen maradt helyén pihent meg tekintete.

— A kisasszony éppen semmit sem eszik, — mondá az őszhaju kulcsár, ki a család szolgálatában vénült meg, tehát feljogosítva érezte magát a beszédre.

— Köszönöm, Mihály, de lássa, nem tudok enni, annyira egyedül érezem magamat.

— Jaj, jaj, kisasszony! — sóhajtá az öreg.

S fiatal urnőjének szomorú arcát látva,

hirtelen a pohárszék felé fordult, mert a hű cseléd, ki elvesztett gazdáját teljes szívéből gyászolta, maga is egészen elérékenyedett.

(Folyt köv.)

A szerkesztésért felelős:

**Dr. VUCSKICS GYULA.**

## Árverési hirdetés.

Nagyvárad város tanácsától nyert megbízási folytán az alább megjelölt telkek eladása céljából 1905. évi július hó 4-ik napján délelőtt 9 órakor a helyszínen nyilvános árverést fogok tartani.

Árverés alá kerülnek:

Nagyvárad város tulajdonát képező s a várad váraljai orth. izraelita templom megett fekvő a városi mérnöki hivatal által készített térrajz szerint összesen 7 telek u. m.

a) 1. számú telek a Krisztrina utca és velencei part sarkán. 5695 □m területtel, — kikiáltási 1139 kor;

b) a velencei partra néző II. számú telek 743 □m kikiáltási ára 1486 korona;

c.) a velencei partra néző III. számú telek 824.5 m kikiáltási ára 1669 korona;

d) a velencei partra IV. számú telek 760 □m. kikiáltási 1520 korona;

e.) a velencei part és Károly utcák sarkán levő V. számú telek 828.8 □m kikiáltási ára 1667 korona;

f) a Károly utcára néző VI számú telek 1387.5 □m kikiáltási ára 2776 korona;

g.) a Károly utcára néző VII. számú telek 1071 □m kikiáltási ára 2142 korona.

Bánatpénzül a kikiáltási árak 10%-a szolgál mely árverelőik által az árverés megkezdése előtt alulírott küldöttségi elnök kezeihez készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban teendő le.

A fent megnevezett ingatlanra vonatkozó helyszín rajz alulírott hivatalos helyiségében a hivatalos órák alatt megtekinthető, s ugyanott egyéb felvilágosítások is nyerhetők.

Árverelni szóval vagy írásban zárt ajánlat útján lehet, zárt ajánlatok csakis a fent kitett határidőig a szóbeli árverés megkezdése előtt adhatók be, s ezekhez az előírt bánatpénz vagy ennek a városi pénztárban történt letételét igazoló letéti jegy is csatolandó, s árverelő zárt ajánlatában világosan kitenni köteles, hogy az árverési feltételeket rajzokat stb, ösmert s

azokat magára nézve kötelezőknek elfogadja szóbelileg árverelő az árverés megkezdése előtt a feltételeket ugyanezen körülmény elismerés végett aláírni tartoznak.

Árverelőt tett ajánlata azonnal, ellenben Nagyvárad városát csakis az árverés eredménye felett hozandó határozatának jogerőre emelkedésével kötelezi.

Nagyvárad 1905. május hó 31-én.

**Komlóssy József,**  
jog- és gazdaságügyi tanácsnok  
küldöttségi elnök.

## HIRDETMÉNY.

A »*Biharmegyei takarékpénztár*» 1905. január hó 18-án tartott rendes közgyűlésének határoza értelmében a takarékpénztár jelenleg forgalomban levő 200 korona névértékű részvényei bevonatnak és *mai naptól kezdve*

## 600 kor. névértékű részvényekre

*kicseréltetnek;* és pedig: minden 3 régi részvény, illetőleg 2 régi részvény és 1 új részvényre vonatkozó teljesen befizetett ideiglenes elismervény, végül 6 átvételi jog gyakorlatát tanúsító igazolvány ellenében *1 db. új 600 korona névértékű részvény adatik ki.*  
Nagyvárad 1905. június hó 5-én.

*Biharmegyei Takarékpénztár*  
igazgatósága.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

## SZENT LÁSZLÓ KÖNYVYOMDA

Nagyvárad, Apáczai-utca 3. szám

### Művek

folyóiratok, hírlapok,  
vonalzatok,  
gazdasági nyomtatványok,  
egyházi, községi  
és egyéb  
hivatalos nyomtatványok,  
körlevelek,  
levélborítékok.

### Elvállal és készít:

izléses kivitelben  
mindennemű

**nyomdai munkákat**  
jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

### Levélfeljek,

számlák, falragaszok,  
báti meghívók,  
tánczrendek, étlapok,  
naplók,  
palaczkfeliratok,  
névjegyek.

**gyászlapok**  
stb. a nyomdai szakba  
vágó nyomtatványok  
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok  
raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

# Megkezdődött a kivételes olcsó eladás nyári cikkekéből . . .

Szerb-vászon különlegesség jól mosható 13, 15 és 17 kr. Zefir ruha különlegesség jól mosható 14, 18 és 23 kr.  
Gouvree batiszt különlegesség jól mosható 18, 19 és 20 kr. Bordürös Delin különlegesség jól mosható 30, 32 és 36 kr.  
Francia Delin különlegesség legujabb divatu 48, 50 és 60 kr.

**SELYEM** készletünket elárusítjuk a következő mesés olcsó árakban:

TAFET SELYEM	tiszta jó egyszínű selyem . . . most 66 kr.	LOUSINI SFLYEM	legujabb tiszta selyem, minden színben eddigi ára 1 frt 50 kr.	most 80 kr.
TAFET SELYEM	tiszta selyem, mintázott . . . most 78 kr.	POPLIN SELYEM	fél selyem mintázott . . . eddigi ára . . . . . 1 frt.	most 47 kr.

A selymeket ebben az árakban csak június 30-ig árusítjuk. — Mintákat ezekből a nagyon leszállított árucikkek-ből vidékre nem küldünk.

**SPITZER TESTVÉREK** divatáruháza, Nagyvárad, Zöldfa-utca.

68

## Nagymagtár kiadó.

Várad-Velenczén, a volt Weinberger-féle telepen. Ertekezhetni a KALAPGYARBAN Friedländer Hermannál. Telefon: 143.

A

## „Nagyváradai Hitelbank“

(Kossuth Lajos-utca 10. sz.) házak és földbirtokokra 10—50 év időtartamra a legolcsóbb kamatláb

és a legelőnyösebb feltételek mellett törlesztéses jelzálogkölcönöket nyújt amelyeket a legrövidebb idő alatt folyósít. Kölcönkérő részről hiteles telekkönyvi kivonat, kataszteri birtokiv és esetleg községi becsü-bizonyítvány mutatandó be. Drágább matozásu kölcönöket bélyeg és illeték-mentesen convertál.

Elfogad betétkönyvecskékre és folyó számlára: 6 hóig elhelyezett 5<sup>o</sup>-os kamatot összeg után 5<sup>o</sup>-os fizet

Előnyös feltételek mellett leszállított váltókat Értékpapírok, ékszerek és terményekre előleget ad. **Az igazgatóság.**



## Biharmegyei Takarékpénztár

### Zálogháza

Kossuth-utca

**Kölcönt ad:** érték papírokra, ékszerekre, iparcikkekre és ingóságokra a legolcsóbb kamatláb mellett, a fürdő-évad beálltával elfogad mindenféle értékeket jutányos őrzésdíj mellett

# ROSENBERG IZSÓ

czementárugyára, beton-, vasbeton- és aszfaltipar-vállalata

Telefon: 67. szám.

Nagyvárad.

Telefon: 67. szám.

**Kizárólagos képviselők:** a „Beocsinyi Czementgyári Unió“ gyáraitól

a „Magyar Aszfalt Részvénytársaságtól“

a „Heunebique“-féle vasbeton rendszerből.

az „Eternit-művek“ szab. azbeszt-pala gyártmányaiából stb. (Dr Zilinski Szilárd műegyetemi magántanár tervei szerint.)

**Ajánlkozik mindennemű beton és vasbeton aszfaltozás és aszfalt elszigetelési és »Eternit«-pala fedési munkálatok kivételére.**

**Csatornákat** saját gyártmányu, kívül-belül iszapolt, vízhatlan betoncsöveivel eszközöl.

**Raktárt tart:** Első rendű Beocsini-, Portland- és Román-czementből.  
» » Egeresi szobrász és alabastrom-gipszből.  
» » Aszfalt fedéllemez és elszigetelő-lemezekből.

**Saját gyártmányu diszes czementlapok és műkövekből.**